

सर्वमादिशन् सुखदुःखेनयोजयन् ॥ कृतांतोदैवंबलवानिति नूनमहं मन्ये ॥ यत्र यस्मात् हेराम अभिरामस्त्वं लोके कर्मलोके स्थितो वनंगमिष्यसि ॥ ५ ॥ आत्मभवः
आत्मजः स्वमनःसंभूतः ॥ तवादर्शनमेव वर्धकत्वान्मारुतो यस्य सः ॥ विलापदुःखैः समिधः समिधनं यस्य सः ॥ घञ्र्थेकः ॥ रुदिताश्रूण्येव द्रुता आद्रुतयो यस्मिन्सः ॥ चिं
ताहेतुकबाष्पमेव महाधूमो यस्य सः ॥ तवागमनचिंतजः ॥ चिंतज इति बाहुलकात् ज्ञस्यः ॥ तव या आगमनचिंता तया जनितः ॥ अदर्शनचिंतज इति पाठेऽपि अदर्शनजात
चिंताजनित इत्यर्थः ॥ परे त्वदर्शनस्य मारुतत्वेन निरूपणात्संचित्य इत्याहुः ॥ निश्वासरूपायासेन संधुक्षणात् संभवोऽद्विष्यस्य सः ॥ त्वया विहीनां मामधिकं कर्शयित्वा क

नूनं तु बलवान् लोके कृतांतः सर्वमादिशन् ॥ लोके रामाभिरामस्त्वं वनं यत्र गमिष्यसि ॥ ५ ॥ अयं तु मामात्मभवस्तवादर्शनमारुतः ॥
विलापदुःखसमिधोरुदिताश्रुद्रुताद्रुतिः ॥ ६ ॥ चिंताबाष्पमहाधूमस्तवागमनचिंतजः ॥ कर्शयित्वा अधिकं पुत्रनिश्वासायाससंभवः
॥ ७ ॥ त्वया विहीनामिह मां शोकाग्निस्तुलो महान् ॥ प्रधक्ष्यति यथा कक्षं चित्रभानुर्हिमात्यये ॥ ८ ॥ कथं हि धेनुः स्ववत्संगच्छंतमनु
गच्छति ॥ अहं त्वानुगमिष्यामि यत्र वत्संगमिष्यसि ॥ ९ ॥ यथानिगदितं मात्रातद्वाक्यं पुरुषर्षभः ॥ श्रुत्वारामोऽब्रवीद्वाक्यं मातरं भृश
दुःखितां ॥ १० ॥ कैकेय्या वंचितो राजामयि चारण्यमाश्रिते ॥ भवत्या च परित्यक्तो नूनं न वर्तयिष्यति ॥ ११ ॥ भर्तुः पुनः परित्यागो
नृशंसः केवलं स्त्रियाः ॥ स भवत्या न कर्तव्यो मनसापि विगर्हितः ॥ १२ ॥ यावज्जीवतिकाकुत्स्थः पिता मे जगतीपतिः ॥ शुश्रूषाक्रिय
तां तावत्सहिधर्मः सनातनः ॥ १३ ॥ एवमुक्ता तुरामेण कौसल्याशुभदर्शना ॥ तथेत्युवाच सुप्रीताराममक्लिष्टकारिणं ॥ १४ ॥ शांकत्वा ॥ अ
तुलः युक्तगुणः शोकाग्निर्मां धक्ष्यति ॥ हिमात्यये ग्रीष्मे चित्रभानुर्वह्निः सूर्यो वा ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ कथमिति ॥ यथेत्यर्थः ॥ क्वचित्तथैव पाठः ॥ ९ ॥ यथानिग
दितं येन प्रकारेण निगदितं तद्वाक्यं श्रुत्वा आत्मानुगमनं श्रुत्वेति यावत् ॥ १० ॥ वंचितः वंचनयामद्विद्योजनाद्दुःखं प्रापितः ॥ न वर्तयिष्यति न जीविष्यति ॥ ११ ॥ केव
लं नृशंसः क्रौर्यमेव न तु तेनेहामुत्र सुखमित्यर्थः ॥ मनसापि न कर्तव्यः न चिंतनीयः ॥ यतो विगर्हितः महापापहेतुत्वादिति निर्दिष्टः ॥ १२ ॥ अतः यावदिति ॥ १३ ॥ १४ ॥